

Datum

2023-04-11

Vår referens

Jenny Lindvall

Utvecklingssamordnare

jenny.lindvall2@malmö.se

Tjänsteskrivelse

Revidering av riktlinjer för Malmö stads missbruks- och beroendevård ASN-2022-20159

Sammanfattning

I ärendet lämnar arbetsmarknads- och socialförvaltningen förslag på reviderade riktlinjer för stöd, myndighetsutövning och insatser gällande missbruk och beroende. Strukturen från de tidigare riktlinjerna har bibehållits. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen gör mindre justeringar i innehållet, framför allt av redaktionell karaktär. En mer omfattande revidering bedöms behövas genomföras i samband med införandet av en ny socialtjänstlag som väntas 2025. De reviderade riktlinjerna föreslås träda i kraft 1 juni 2023.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden fastställer *Arbetsmarknads- och socialförvaltningens riktlinjer för stöd, myndighetsutövning och insatser gällande missbruk och beroende* samt att de börja gälla den 1 juni 2023.
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden upphäver från och med 1 juni 2023 de tidigare fastställda *Arbetsmarknads- och socialförvaltningens riktlinjer för stöd, myndighetsutövning och insatser gällande missbruk och beroende*.

Beslutsunderlag

G-Tjänsteskrivelse - Revidering av riktlinjer för missbruks- och beroendevård

Förslag - Arbetsmarknads- och socialnämndens riktlinjer för missbruk och beroende

Arbetsmarknads- och socialnämndens riktlinjer gällande missbruk och beroende 2020

Beslutsplanering

ASN beredning 2023-04-05

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2023-04-12

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2023-04-26

Beslutet skickas till

Jenny Lindvall

Ärendet

Riktlinjerna för Malmö stads missbruks- och beroendevård antogs första gången av kommunfullmäktige 2015-12-10 (STK-2015-451).

Arbetsmarknads och socialnämnden har enligt beslut av kommunfullmäktige 2017-06-21 (STK-2017-501) ansvar för riktlinjerna. Arbetsmarknads- och socialnämnden har justerat riktlinjerna vid tre tillfällen 2017-12-01, 2019-02-10 samt 2020-10-22.

Förvaltningens överväganden

I samband med den årliga översynen av styrdokument beslutade nämnden 2022-06-21 att *Arbetsmarknads- och socialförvaltningens riktlinjer för stöd, myndighetsutövning och insatser gällande missbruk och beroende* ska revideras under 2023 (ASN-2022-7715).

I denna revidering gör förvaltningen mindre ändringar, i likhet med tidigare år. Förutom redaktionella ändringar görs revideringar kring exempelvis planer och överenskommelser som tillkommit eller tagits bort, hänvisningar till lagstiftning som ändrats eller andra justeringar som bedömts nödvändiga för att spegla förändringar kring förvaltningens arbete. Samsjuklighetsutredningen lämnade sitt slutbetänkande till regeringen i januari i år (SOU 2023:5). Förvaltningen har övervägt att föreslå förändringar av begreppet *missbruk* i enlighet med utredningens förslag att ersätta detta med *skadligt bruk och beroende* men beslutat att följa begreppet i nuvarande lagstiftning. En ny socialtjänstlag förväntas träda i kraft 2025. Mer omfattande ändringar i innehållet av riktlinjerna kommer att behöva göras i samband med det.

Förvaltningen har inhämtat synpunkter från samtliga verksamhetsavdelningar samt avdelningen hållbarhet, kvalitet och nämnd. Förvaltningen har gått igenom aktuella eller tillkomna ändringar i relevant lagstiftning och styrdokument.

Förslag om revidering

Nedan redogörs för revideringar som rör innehållet i riktlinjerna. Redogörelsen följer riktlinjens struktur med sidhänvisning och rubrik, under vilken den föreslagna ändringen beskrivs. Ändrade texter och formuleringar markeras i rött.

Ändringar av redaktionell karaktär redovisas inte, exempelvis ord och texter som har bytts ut, lagts till eller flyttats utan att det ändrar riktlinjernas innebörd. Syftet med sådana ändringar har varit att göra riktlinjerna mer överskådliga och tydliga, samt att i vissa fall harmoniera bättre med riktlinjerna för övriga verksamhetsområden.

s. 4-5 Syfte med riktlinjen samt Beskrivning av riktlinjen

Avsnitten har justerats för att harmoniera med förvaltningens dokumentmall för riktlinjer, som inte använts tidigare. Justeringar har också gjorts för att harmoniera med upplägget i riktlinjerna för barn och unga. Stycken har flyttats och i vissa fall redigerats. Ändringar av innehållsmässig karaktär redovisas nedan.

s. 5 sista stycket

Hänvisningen till specifik handbok. Riktlinjen hänvisar till handböcker generellt. Syftet är att göra riktlinjen mindre sårbar för förändringar. Informationen om specifika styrdokument finns att tillgå på andra ställen.

Borttaget:

Handbok för handläggning och dokumentation inom socialtjänsten 2015

s. 7 sjätte stycket

Socialstyrelsen har ändrat sin hänvisning där god kvalitet beskrivs. Riktlinjerna beskriver god kvalitet såhär:

I socialtjänstlagen, 3 kap. 3 § SoL, ställs det krav på att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet. Av förarbetena framgår att det är svårt att bedöma och definiera kvalitet i socialtjänstens olika verksamheter. Vad som är god kvalitet låter sig inte fastställas på ett entydigt och objektivt sätt. Socialstyrelsen använder ofta sex vedertagna dimensioner för att beskriva kvalitet i socialtjänsten som är ändamålsenliga och relevanta för arbetsmarknads- och socialnämnden.

Ersätter:

Socialstyrelsens har tagit fram en modell för kunskapsstyrning som beskriver metoder för att systematiskt utveckla, följa upp och utvärdera socialtjänsten. Modellen utgår från de mål och krav som ställs på socialtjänsten i lagstiftningen. Socialstyrelsen lyfter fram sex egenskaper eller dimensioner som en god kvalitet i socialtjänsten ska innehålla

s.11 under rubrik De professionellas expertis

Socialstyrelsen har ändrat sin beskrivning av en kunskapsbaserad verksamhet. I förslaget har ändring gjorts så att det stämmer överens med Socialstyrelsens beskrivning.

Den professionelle behöver, tillsammans med individen, bedöma om en viss insats kommer att fungera för just den här personen. Denna bedömning beaktar bästa tillgängliga kunskap, om de insatser och åtgärder som är aktuella i ljuset av individens situation, till exempel praktiska förutsättningar att delta i en insats och individens önskemål och erfarenheter.

Ersätter:

Andra benet i en kunskapsbaserad verksamhet handlar om de professionella och deras yrkeskunskap och kompetens. I kompetensen ingår bland annat empatisk förmåga, skicklighet i att utreda och identifiera individens problematik och att kritiskt värdera information. Det ingår även att ha en förmåga att balansera och integrera all information inför beslutsfattandet som ska ske i samråd med klienten.

s. 12 sista stycket

Tillägg:

Enskildas synpunkter och klagomål inhämtas löpande och systematiskt via sidan Synpunkter och klagomål på vård, omsorg och stöd på Malmö stads hemsida.

s. 13. Första stycket

Beskrivningen av vilka metoder som används för att inhämta kunskap och synpunkter från enskilda och idéburna organisationer. Metoder ändras och kan bli inaktuella över tid.

Borttaget:

Några av dessa är enkäter, intervjuer, fokusgrupper, arbetsgrupper, brukarrevision och Open space-metoden.

s. 13 under rubrik Säker och jämlik vård

Socialstyrelsen har ändrat sin beskrivning av jämlik vård och omsorg. Ändring har gjorts så att det stämmer överens med Socialstyrelsens beskrivning:

Jämlik vård och omsorg innebär att den vård som erbjuds ska fördelas på lika villkor för alla. En grundläggande tanke bakom omsorgen är att den ska vara av god kvalitet och vara tillgänglig för alla som har behov av den.

Ersätter:

Missbruks- och beroendevården ska vara säker. Det innebär en riskförebyggande verksamhet som ska förhindra skador men också att verksamheten ska präglas av rättssäkerhet. Jämlik vård innebär att vården och omsorgen tillhandahålls och fördelas på lika villkor för alla

s. 14 tredje stycket

Hänvisning till utvecklingsplan mot diskriminering i Malmö stad till aktuell policy för mänskliga rättigheter ersätts.

Verksamheten ska bedrivas med mänskliga rättigheter som grund och utgå från principen om icke-diskriminering. Malmöbornas rätt till inflytande, självbestämmande och integritet ska respekteras. Ett likvärdigt, jämlikt och jämställt bemötande ska säkerställas i utförandet verksamheten. Detta framgår av Malmö stads policy för mänskliga rättigheter.

Ersätter:

Malmö stad har strategiska utvecklingsplaner för arbetet mot diskriminering och för jämställdhetsintegrering.

s. 17 sista stycket

Beskrivning av namngiven verksamhet tas bort. Detta eftersom verksamheter utvecklas och förändras efter brukarnas behov både till innehåll och namn.

Borttaget:

I Malmö finns Ambulatoriegruppen som är en verksamhet för gravida med missbruk eller beroende och deras partners. Ambulatoriegruppen är en samverkan mellan ASF och Region Skåne. Den innefattar multidisciplinär kompetens i form av specialistmödravård, barnmorska, socialarbetare, sjuksköterska från barnhälsovården respektive Beroendecentrum, barnläkare, beroendeläkare, kurator och barnhälsovårdspysykolog.

19 sista stycket

Tillägg till texten om planen Fri från våld – en gemensam angelägenhet 2022-2026. Planen är beslutad av kommunfullmäktige.

Tillägg:

Kommunfullmäktige i Malmö har beslutat om planen Fri från våld- en gemensam angelägenhet 2022–2026. Genom planen vill staden trygga barn och ungas uppväxtvillkor, förebygga och förhindra våld samt säkra att de som utsätts för våld och förtryck får stöd och skydd. Planen är en del i stadens trygghetsarbete.

s. 25 Samverkan med Kriminalvården

Nya bestämmelser har tillkommit i brottsbalken. Riktlinjen ändras därför ändras i enlighet med detta.

Samverkan mellan kriminalvården och arbetsmarknads- och socialförvaltningen sker i ärenden som rör utredningar om kontraktsvård, placering för vårdvistelse, insatser vid vårdvистер samt vid villkorlig frigivning.

Ersätter:

Samverkan mellan socialtjänsten och kriminalvården sker till stor del i ärenden som handlar om Skyddstillsyn med särskild behandlingsplan samt Vårdvistelse

s. 27 andra stycket

Tillägg i texten att en persons mottaglighet, förmåga och funktionspåverkan är faktorer liksom motivation variera över tid.

Tillägg

Likaså kan personens mottaglighet, förmåga och funktionspåverkan variera över tid.

s. 27 fjärde stycket

Tillägg om samordnad individuell plan

Tillägg

Om en person har behov av insatser från både hälso- och sjukvården och socialtjänsten kan kommunen och regionen, om personen samtycker, upprätta en individuell plan tillsammans vilket ofra kallas samordnad individuell plan, SIP.

s. 30 slutet på sidan

Ändring av beskrivning för samstämmighet med riktlinjer för barn och unga

Ung: person i åldern 18-20

Ersätter:

Ung: Barn eller vuxen som befinner sig mellan barndom och vuxenliv, kan variera i ålder från 13-25 år

s. 32 andra stycket

I nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende finns rekommendationer för både hälso- och sjukvård och socialtjänsten. För att undvika missförstånd om ansvarsområden görs tillägg.

Tillägg:

Socialtjänsten får inte utföra de åtgärder som regleras i hälso och sjukvårdslagen som är ett ansvar för regional hälso och sjukvård.

s. 39 hela sidan

Bilaga 3 med uppställning av fotnoter i dokumentet tas bort då de redan finns med i löpande text på

aktuella ställen.

Borttaget:

Hela sidan

Barnperspektiv

Riktlinjerna för stöd, myndighetsutövning och insatser gällande missbruk och beroende syftar till att arbetsmarknads- och socialförvaltningens arbete ska säkerställa att målgruppen, som inkluderar barn och unga, får det stöd de har rätt till. Aktuell revidering innebär inte några förändringar ur ett barnrättsperspektiv.

Jämställdhetsperspektiv

Riktlinjerna för stöd, myndighetsutövning och insatser gällande missbruk och beroende syftar till att arbetsmarknads- och socialförvaltningens arbete ska säkerställa att kvinnor och män, flickor och pojkar får det stöd de har rätt till. Aktuell revidering innebär inte några förändringar ur ett jämställdhetsperspektiv.

Ekonomiska konsekvenser

Aktuell revidering medför inte några ekonomiska konsekvenser.

Ikraftträdande och uppföljning

De reviderade riktlinjerna träder i kraft 1 juni 2023. Uppföljning och revidering ska ske senast 31 december 2024

Ansvariga

Madeleine Moberg Enhetschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef